

**ПРЕДЛОГ ПРОГРАМА ЗА РАЗВОЈ НА
ЛОКАЛНА УСТАНОВА “Благој Јанков
Мучето“Струмица БИБЛИОТЕКА**

2019

Предлог програма за развој на работата на ЛУБ “Благој Јанков Мучето“ – Струмица е законска обврска согласно чл.12 став 3 и 4 од Законот за библиотеките (сл. Весник 66/2004, 89/2008, 116/2010, 51/2011) и член 16 од Статутот на ЛУБ “Благој ЈанковМучето“–Струмица.



Библиотеците непосредно ги следат
плановите и програмите во образовниот
систем и со соодветно планирање на својата
дејност придонесуваат во задоволувањето на
современите образовни и информативни
потреби на своите корисници.

ПЛАНИРАЊЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВОЈ НА РАБОТАТА ВО БИБЛИОТЕКАТА Е ПРЕДИЗВИК, таа работа недвосмислено го одвојува квалитетното раководење од неквалитетното. Успешното планирање бара стручно знаење, умешност и практично искуство. За напредување на една библиотека стои менаџментот кој со својот тим има јасна слика за денешната и идната улога во библиотеката. Ова всушност значи правилно дефинирање на суштината на библиотечната дејност, познавање на состојбите во библиотеката и донесување на одлуки кои се однесуваат за нејзината сегашност и иднина.

Библиотекарството е организирање на човековото знаење со цел графичките записи од цивилизацијата да се направат максимално достапни на корисниците, од детето задлабочено во својата сликовница, до научникот кој е високо специјализиран во својата дисциплина

Вовед

Програмата за развој на библиотеката во периодот од 2019 година е основен стратегиски документ од областа на култура.

Програмата поаѓа од јасно определена визија за развој на ЛУБ „Благој Јанков Мучето“, Струмица и од основната мисија што треба да ја спроведува ЛУБ „Благој

Јанков Мучето“ Струмица во периодот 2019 година. Програмата утврдува општи и поединечни цели, кои произлегуваат од согледување на состојбите во ЛУБ „Благој Јанков Мучето“ Струмица во претходната деценија. Притоа, овој документ определува принципи и насоки за идниот стратемски развој и назначува различни приоритети во дејностите од библиотекарството.

Визија

Програмата за развој на ЛУБ „Благој Јанков Мучето“ Струмица во период од 2019 година се раководи од визијата за демократски, плурален, слободен, динамичен, рамномерен и одржлив културен развој заснован на рамноправен пристап и учество, како и на одговорно и ефикасно раководење. Поаѓајќи од уверувањето дека правото на култура е основно и неприкосновено човеково право. Оттаму, таа се застапува за професионализација, институционална и вонинституционална автономија, департизација и децентрализација во дејствувањето во социо-културниот контекст.

Мисија

Основна мисија на програмата за развој на ЛУБ „Благој Јанков Мучето“ Струмица во период од 2019 година, е да го поттикнува и да го координира развојот на ефикасни библиотечни политики за слободно творештво и за заштита на културното наследство воспоставувајќи одржливи законодавни, организациски, кадровски, материјални и финансиски услови. Воведувајќи транспарентност и партиципативност во носењето одлуки и во критичката евалуација на библиотечната практика. Афирмацијата, поттикот ја редуфинираат улогата на библиотеката како дел од културните и уметничките практики, како интегрален дел од сите останати општествени страти, кои ќе придонесуваат во развојот и подобрувањето на образовните политики, човековите права, социјалната застапеност. Со програмата ќе се создадат услови за негување на автономијата во творештвото која ќе придонесе за демократизација на целокупното општество преку негување на плурални идентитети. Воедно, со оваа програма се промовира културна политика која ќе биде основа за создавање на економски, политички и социјален капитал што ќе придонесе за создавање на слободен и критички јавен простор.

Општи цели

Поаѓајќи од потребата за градење силна и стабилна демократија, општите цели на оваа програма се:

- да се овозможат еднакви права за сите,
- да се создадат услови за негување на слободата и разноликоста на творештвото и на културните идентитети.

Посебни цели

Културни можности за секого

· Да се поттикнува уметничкото творештво, културниот развој, образованието и креативниот потенцијал.

· Да се овозможи достапност и учество во библиотечните процеси.

· Да се вложува во развојот на посетителите во библиотеката и на културните потреби на граѓаните.

Културен капитал, разновидност, соработка

· Да се афирмира библиотеката како клучен економски, социјален и политички капитал и фактор што го шири демократскиот јавен простор.

· Да се негуваат македонскиот јазик, јазиците на заедниците и интеркултурната комуникација.

· Унапредување на взаемното разбирање, дијалогот и рамноправната вклученост на ранливите и маргинализираните групи во библиотеката и во социо-културниот живот, со што библиотеката ќе се презентира како фактор на општествена кохезија и трансформација.

· Да се обезбеди заштита и вреднување на библиотечното културното наследство во согласност со современите европски практики.

· Да се зајакне библиотеката како важен социо-културен чинител.

· Да се развиваат регионалната и меѓународната библиотечна соработка врз принципите на партнерство и размена.

Реформи

· Да се ревитализираат - библиотеките заради независно и ефикасно работење.

· Да се воведат суштински измени во законската рамка што директно или индиректно влијае врз библиотеката заради отстранување на административни ограничувања.

· Да се воведат современи модели на финансирање во библиотеката.

СОСТОЈБИ

Спонзорството, донаторството и механизмите на јавно-приватното партнерство не се доволно развиени за да обезбедат дополнителни извори на финансирање во библиотеката.

ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМСКИОТ РАЗВОЈ

Основни принципи на програмскиот развој на ЛУБ„Благој Јанков Мучето,,

Струмица во периодот 2019 година се: *еднаквост, пристап, учество и права*. Овие принципи се засновуваат врз правото на библиотеката како неприкосновено човеково право. Споменатите поими се разработени како посебни принципи на новата културна политика определена со оваа програма.

Демократизација на културата и културна демократија

Демократизацијата на библиотеката како дел од културата е основен принцип на оваа програма, која подразбира дека разновидните вредности на библиотеките и на уметноста треба да бидат достапни за сите под еднакви услови. Демократизацијата на библиотеката како дел од културата ќе има темелно општествено значење и ќе биде клучна вредност на современата културна политика. Така библиотеката како дел од културата нема да се доживува издвоена од другите општествени процеси туку ќе придонесува за отвореност и органска интеракција во целата општествена заедница.

Паралелно со демократизацијата во библиотеката, ќе се развива и концептот на културна демократија, кој подразбира учество на сите граѓани во културата и во создавањето културни политики. Неопходно е проширување на културната понуда финансирана со буџетски средства и поттикнување на творечките можности на секој поединец. Тоа не значи откажување од „големи проекти“ и од „врвна уметност“, туку можност двете нешта да се развиваат заедно. Важна улога во развивањето на културната демократија ќе имаат институциите- библиотеките, кои ќе треба да ги преосмислат своите програми за да овозможат развој на читателите и поттик за широко практикување на креативноста.

Креативност, плурализам, инклузивност

Библиотеката како дел од културата треба да има прогресивна општествена функција: негувајќи полемичност, критичко промислување и експеримент, таа треба да создава вредности. По својата природа, една библиотека е отворена кон други библиотеки, кон различностите, кон сите граѓани. Во европскиот контекст, библиотеката како дел од културата не познава строга контрола од страна на државата. Во тој контекст, и новата културна политика се залага за поттикнување на креативноста и на плурализмот. Таа настојува да создаде поволни услови за вклучување и работа на библиотекарите, на институцијата. Новата културна политика треба да помогне да се изгради инклузивно, демократско и граѓанско општество во кое ќе дојдат до израз имагинацијата, иновацијата и продуктивноста на сите граѓани кои ќе се осмелат да се изразуваат и да ги споделуваат различните естетски и креативни искуства, а со тоа да обезбедат достоинствен и исполнет живот. Сите облици на дискриминација ѝ се туѓи на оваа културна политика во библиотеката. Таа ќе се залага за еднаквост и толеранција

на сите што имаат што да ѝ понудат на македонската култура.

Република Македонија е мултикултурна, но не е доволно инклузивна. Во глобализираниот свет, менаџирањето на инклузивноста станува приоритет за (условно) помалите култури. Република Македонија нема друга алтернатива освен да се развива како демократско безбедно општество во кое сите членови имаат еднаков пристап кон фундаменталните права, вклучувајќи ги и социјалните и економските права, и каде граѓаните, без оглед на нивниот бекграунд и без оглед каде живеат, ги уживаат овие права“ (Council of Europe 2016b: 83). Еден од клучните белези на културата во Република Македонија е нејзината етничка, идеолошка и уметничка хетерогеност. Токму затоа новата културна политика поттикнува отворени концепти и практики, кои библиотеката ја претворат во лабораторија во која постојано се преиспитуваат постојните и се произведуваат нови значења и вредности.

Европски контекст

Особено значајно начело на оваа програма е европеизацијата на библиотеките како дел од културниот контекст во Република Македонија. Тоа е и општа политичка определба и стратегиска цел на Република Македонија. Да се биде дел од европското демократско семејство, не значи напуштање на националните традиции и на посебните културни вредности. Напротив, тоа значи на македонските библиотеки да ѝ се отворат европските и светските перспективи, а граѓаните на Република Македонија во Европа и во светот да се чувствуваат природно, вклучено, креативно!

На Република Македонија ѝ се потребни европските библиотеки со културни вредности: библиотека што ги брани темелните човекови права и демократијата; култура на креативната работа; слобода на библиотечното истражување, изразување и движење; вложување во библиотечните истражувања и во развојот кои се столбови на културната политика; библиотекарите и творците кои ќе ја проценуваат етичката одговорност на управувачите, за културата како центар на развојните политики. И понатаму, афирмација на европскиот идентитет во неговата разноликост; осигурување на целосна слобода на творештвото; афирмирање на библиотеките како културната демократизација (пристап на сите и на секој во културата); борба против пиратството во сферата на авторските права; јакнење на уметничкото образование; поддршка за дигитализацијата како нова можност за дифузија и создавање нови форми на уметничко изразување итн. Во таков концепт, библиотеката како дел од културата нема да се темели на претпоставени, затворени, или други идентитети, туку ќе претставува динамизам на разлики, кои се секогаш отворени за преговарање.

Ослободување

На библиотеките им е неопходно ослободување од таторството наметнато преку нетранспарентно владеење. Неопходно е ослободување во сите аспекти на културата, ослободување од затвореноста, нестручноста и непрофесионалноста, од бирократијата и клиентелизмот, од манипулацијата и нетранспарентноста. Затоа, библиотеката ќе ги отвори процесите на одлучување и ќе соработуваат со граѓанскиот и со деловниот сектор.

СТРАТЕГИСКИ НАСОКИ И ПРИОРИТЕТИ

Децентрализација и деметрополизација на културата.

Процесот на *децентрализација на културата* во Република Македонија не е новина. Институционалната децентрализација во Република Македонија започна во 2003 година со поделбата на мрежата на институциите на национални и локални. Тоа беше прва фаза, која требаше да продолжи со натамошна институционална децентрализација, односно со зголемување на бројот на локалните институции и со зголемување на надлежностите на локалните заедници во културата. Новиот процес на децентрализација треба да им обезбеди најдобри услуги на граѓаните – поблиски, посоодветни и поефтини. Имено, децентрализацијата треба да доведе до унапредување на квалитетот на јавниот сервис за граѓаните. Поставената цел да се унапредува квалитетот на јавниот сервис за граѓаните не дозволува во некои домени на библиотеките како дел од културата да се реализираат сите форми на децентрализација.

Регионално планирање и спроведување на дел од годишните активности на библиотеката (јавни расправи, стручни советувања, семинари и др.).

Од мултикултура кон интеркултура.

Мултикултурата често може да значи само бегло, незаинтересирано прифаќање на постоењето на повеќе етнички заедници со различни култури кои постојат паралелно.

Почит, разбирање и поддршка на културната различност преку сите механизми и форми што им се на располагање на носителите и спроведувачите на културната политика.

Унапредување на интеркултурниот дијалог преку сите извршни механизми на културната политика, на локално ниво, вклучувајќи и јавни дебати, специјални програми и проекти на независната културна сцена.

Грижа за развојот и унапредувањето на културата на етничките заедници на

локален план.

Реформа и континуирано унапредување на работата на библиотеката за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Македонија.

Стимулирање на кохезивни и инклузивни програми и проекти во рамките на годишните планови и програми од Општината до Министерството за култура, особено во урбаните мултикултурни средини.

Грижа за различностите Свеста особено треба да биде промовирана и негувана кај државната и локалната администрација. Свеста за библиотечните потреби на овие категории делумно е развивана преку мерки за имплементација на правото на библиотеките во однос на лицата со посебни потреби, во два сегмента: достапност до културните вредности преку обезбедување технички пристапи до културните настани и создавање предуслови за развој на нивното творештво преку поддршка на програми и проекти. Долгорочни цели во овој сегмент се:

Уважување на потребите за натамошно интензивирање на културното изразување на овие заедници / групи преку продолжување на перманентно вклучување на програми / проекти во годишните програми на институциите.

Поддршка на алтернативните и „други“ уметнички искази преку вградување административни приоритети во годишните конкурси.

Поттикнување на културните институции за соработка со претставници и организации на овие заедници / групи и осмислување заеднички културни активности. Особено внимание да се посвети на лица со посебни физички потреби, лица со тешкотии во развојот, деца и малолетници без родители и самохрани родители.

Создавање регистар на институции, организации, заедници, волонтерски групи и граѓански иницијативи кои активно учествуваат во остварување, помагање, организирање и финансирање на библиотеките т.е културниот живот на овие категории граѓани.

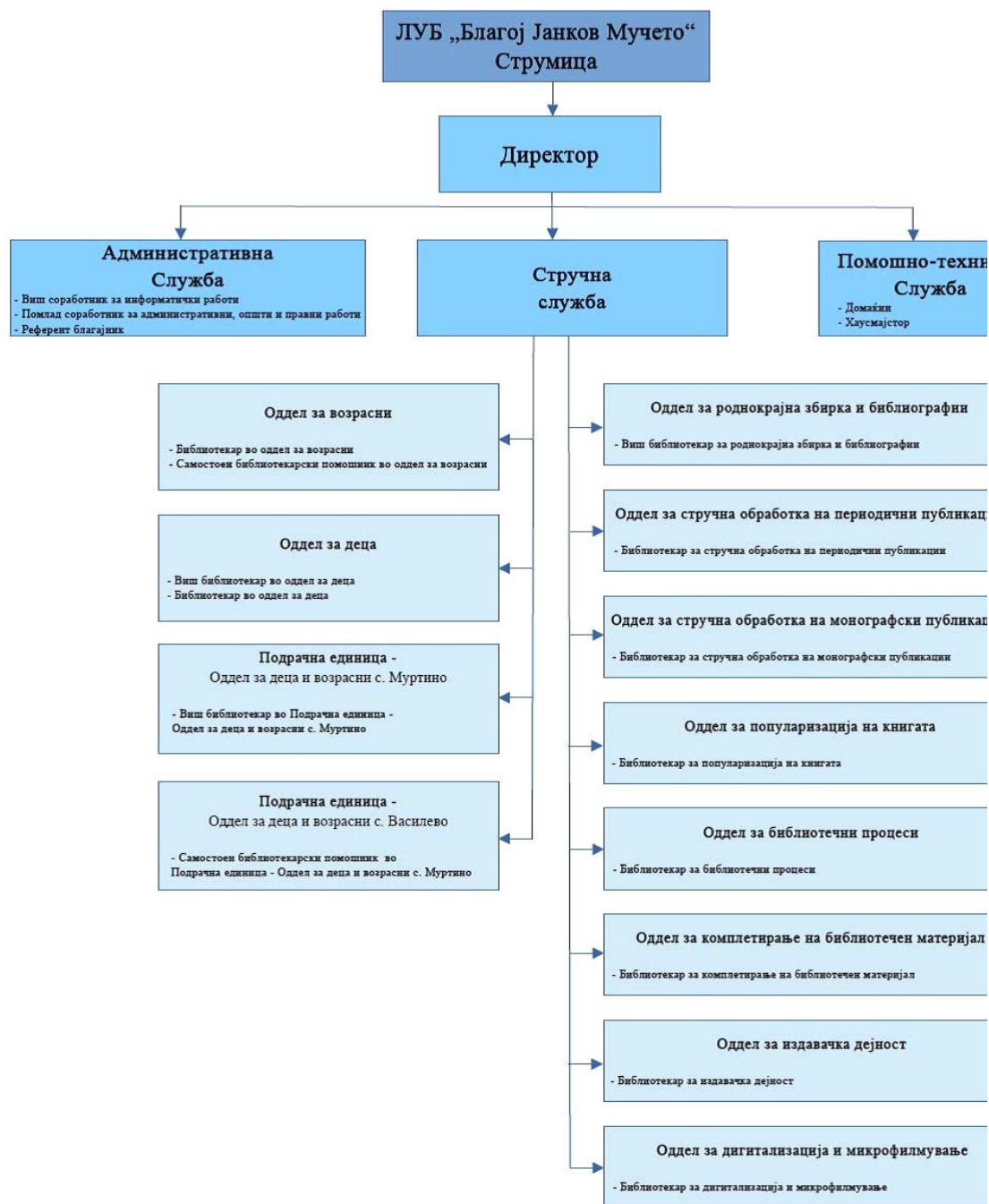
Планирање на соодветен процент во буџетите на установи за проекти што ќе вклучуваат и обучуваат граѓани од споменатите категории граѓани.

Воведување програмски циклуси и распространување на добрите примери на остварување, помагање, организирање и финансирање на културниот живот на овие категории граѓани.

Лична карта на библиотеката

Работењето во библиотеката е организирано преку следните организациони единици:

по добиена согласност од Министерство за информатичко општество и администрација за 19 (деветнаесет работни места) во Локална установа библиотека „Благој Јанков Мучето,, Струмица.



Органограм со организациони единици и работни места на ЛУБ “Благој Јанков Мучето” - Струмица

Програмски задачи

Програмата за работа на Локалната установа библиотека „Благој Јанков Мучето,, - Струмица се темели на задачите и обврските дефинирани во Законот за библиотечна дејност. Таа содржи конкретно дефинирани задачи чија што реализација обезбедува континуитет и развој на дејноста на библиотеката, а тоа се:

- набавка, истражување, собирање, стручно обработување и проучување, заштитување, чување, објавување, информирање и давање на користење разновиден библиотечен материјал;
- промовирање и афирмирање на библиотечниот фонд на Република Македонија преку изложби, мултимедијални презентации, предавања, литературни читања и други форми на книжевни активности;
- обезбедување услови за користење и за научно и стручно проучување на библиотечниот фонд;
- издавање публикации, водичи и друг информативен материјал;
- вршење библиографско - информативна дејност;
- грижа за правилна примена на меѓународните стандарди за библиографски опис на монографските и сериските публикации;
- учество во одржувањето на централните каталози и бази на податоци во Република Македонија;
- целосна примена на современите техничко-технолошки достигнувања во библиотечните процеси.

Библиотеката и развојот

Библиотеката како фактор на општиот развој. Библиотеката не е изолиран дел во општеството што функционира според сопствени законитости, туку е составен дел на вкупните развојни процеси. Одржливиот развој, особено во библиотекатата, е директно поврзан со степенот на демократските слободи и права, со намалувањето на етничките тензии и со растот на општиот животен стандард. Библиотеката со својот развој е условена од низа специфични фактори (традиција, наследени обрасци и вредности итн.), но во прв ред од вкупните општествено-политички, социјални и економски движења. Од друга страна, библиотечниот развој, како елемент на вкупниот општествен развој, треба да се планира врз основа на соодветна методологија, интердисциплинарни истражувања, податоци и анализа на состојбите, квантификации итн.

Планирањето (краткорочно, среднорочно, долгорочно) на библиотечниот развој треба да се темели на показатели за минатото и за сегашните состојби и на анализа на културната практика и потребите на граѓаните. Тоа, пак, подразбира стручно екипиран

орган што ќе биде на висината на оваа задача. Главни приоритети во овој сегмент се:

Поставување на библиотеката како важен составен дел на културата во сите општи развојни планови на општеството. Планирањето (краткорочно, среднорочно, долгорочно) на вкупниот развој на општеството во иднина треба неизоставно да го вклучува и културниот развој.

Развивање на свеста за библиотеката како важен фактор на општиот развој на општеството.

Поставување на библиотеката во самото средиште на извршната политика во однос на важни прашања, како што се зголемување на социјалната кохезија, поттикнување на продуктивноста, развој на туризмот итн.

Иницирање на научно-истражувачка установа - институт за културни политики и развој (во соработка со други библиотеки).

Кон рамномерен културен развој. Големи се разликите во степенот на развиеност меѓу урбаните и руралните општини, како и меѓу градот Струмица и останатите градови.

Рурален развој. Последица на континуираната негрижа за руралните области е напуштањето на селата, а со тоа и уништувањето на руралното културно наследство – материјално и нематеријално. Справувањето со овој проблем е предмет на интерес во посебните стратегии за рурален развој пред се од причина во населените места во Василево и Муртино успешно работат клоновите кои се во склоп на библиотеката во Струмица. Овие документи како приоритетни цели ги одредуваат: унапредувањето на економските активности со цел да се намали и, по можност, да се стопира иселувањето; унапредувањето на животот на руралното население преку државно финансирање на модернизацијата, иновацијата и ефикасноста во работењето на клоновите во населените места, унапредувањето на професионалноста во наведените средини преку стекнување знаења и обезбедување електронска комуникација и едукација на населението за стекнување навика за читање и нејзино користење. Стратегиска насока е да развива програми за давање помош на руралните заедници за изградба на капацитети и за стекнување знаења и вештини за ставање на своите ресурси (материјални, историски, културни и природни) во функција на поттикнување на читачка дејност. Едновремено, ќе обезбедат ресурси за обнова и за зачувување на старите читални во руралните средини и нивно искористување како потенцијална образовна дејност, како и нивно приспособување со модернизирање на дизајнот на современата културна понуда, како можност за подобрување на животот. Заштитата на природното и на културното наследство, како значајна цел на оваа програмаа, предвидува обезбедување средства од

државниот буџет за:

- идентификување, мапирање и прогласување на евидентирани и потенцијални културни добра и културни предели во руралните средини;
- обезбедување соодветно одржување, конзервација, реставрација и ревитализација на прогласените културни добра;
- иницирање инфраструктурни зафати за олеснување на пристапот до прогласените културни добра;
- мапирање, поттикнување и субвенционирање на потенцијални креативни индустрии во функција на туристички развој и одржливост;
- реализација на едукативни програми за важноста на културните добра со кои располага руралната заедница и за потребата од нивна заштита.

Европски перспективи. Европските перспективи за развој на македонската култура се една од стратегиските линии на развојот на целото општество. Ќе се развива културна политика што нема да опфаќа само размена и соработка меѓу локалните култури и институции, туку и библиотека што ќе биде, мултилатерална, партиципативна, која ќе го шири демократскиот јавен простор во Европа, создавајќи еднакви можности меѓу големите и малите, меѓу развиените и посиромашните. Овој концепт на библиотеки не се темели на претпоставени затворени локални или други идентитети, туку на динамизам на разлики, кои се секогаш отворени за преговарање. Програма е со цел да се воспостави силна домашна и меѓународна активност во областа на библиотеката за доближување на европските културни вредности до македонските граѓани, за примена на препораките на Европската Унија во културата, а особено во однос на заштитата на авторското право.

Главни приоритети во овој сегмент се:

Поддршка на програми и проекти што ги унапредуваат европските перспективи во библиотеката.

Поддршка на европската мобилност на македонските автори, културни експерти и менаџери во библиотеката и нивно присуство на европската културна сцена.

Унапредување на институционалната соработка со сродни европски институции врз основа на размена на проекти, програми и луѓе.

Финансиска и друга поддршка на проекти за меѓународна и регионална соработка, вмрежување и копродукција со цел македонската уметничка и културна сцена да ги зголеми своите капацитети за менаџирање големи културни манифестации и настани, а библиотеките да добијат поголема афирмација и признание на европски план.

Од национален кон јавен интерес и учество. Со оваа програма се воведува нов поглед кон библиотеката како јавен интерес. Во контекстот на оваа програма, јавен интерес во културата претставуваат создавањето, распределбата и заштитата на културните производи и услуги на сите рамништа, како и заштитата на културното наследство, а за кои Општината преку државата ќе обезбеди соодветни услови (правни, организациски, финансиски и други). Со други зборови, јавниот интерес во библиотеката е токму онаа што е од интерес за сите граѓани, библиотека која е неопходна, а едновременно и достапна за сите граѓани под еднакви услови. Јавниот интерес за поребите на библиотеката подразбира и рамномерен културен развој на територијата на целата држава. Од друга страна, јавниот интерес во библиотеките и, воопшто, развојот на културата во целина не е обврска само на културниот сектор. Министерството за култура и Општината треба да воспоставува допирни точки и вкрстување на интересите со другите државни сектори заради остварување на јавниот интерес во библиотеката. Тоа значи дека јавниот интерес во културата се третира како збир на сите вредности што подлежат на динамично преосмислување. Со оваа програма фокусот се пренесува кон граѓански концепт на културата, кој подразбира *учество* и култура за сите. Културата се случува секојдневно, дисперзирано, во малите, но важни траги на поединците и на групите, независно од нивната етничка припадност, вероисповед, пол, возраст итн. Современите библиотеки инсистираат на култура што е блиска до граѓаните, која ги негува потребите преку принципот на културна демократија, односно преку олеснување на пристапот до авторите и до културните институции за граѓаните да ги усовршуваат своите таленти и активно да учествуваат во културните настани. Современите библиотеки во Европа инсистираат на претпоставките дека библиотеката треба да му понуди на граѓанинот можност не само да „следи“ туку и да учествува, не само да биде пасивен набљудувач туку да биде и активен учесник во културните процеси. Современите дигитални медиуми нудат нови форми на креативно изразување (креирање на веб-страница или блог, аматерски видеа и фотографии, пребарување на културните страници на интернет и др.) и тие треба да се поттикнуваат како форми на зголемување на учеството во библиотеката. Учеството во културниот живот на земјата се учи од мали нозе. Затоа е неопходно поврзувањето на библиотеката со образованието, особено во основното и во средното образование, со подготвување на младите за активен културен живот.

Главни приоритети на овој план се:

Развој на стимулативни мерки за осмислување годишни програми на институциите што ќе го унапредуваат учеството на библиотекиите и во уметничките

процеси. Унапредување на учеството во библиотеката како дел од важен аспект на образовните програми во основните и во средните училишта.

Планирање на посебни мерки и програми за унапредување на партиципација на: младите, посебните категории граѓани, лицата со посебни потреби, старите лица и др.

Спроведување на посебни мерки и програми за унапредување на учеството во културата во руралните средини.

Институционална култура

Состојби

Нерамномерна институционална и кадровска распределба во библиотеката.

Исто така, очигледна е и нерамномерноста меѓу институциите во поглед на нивните технички капацитети и опременоста, кадровската структура. Од друга страна, некои од најстарите и најкомпетентни библиотеки оставени сами на себе, препуштени на тивко пропаѓање и постепено замирање на нивните основни функции.

Институции – читатели. Институциите од областа на културата треба да развиваат посебни маркетиншки активности, вработувања според големината на Општините и корисниците во библиотеките. Вршење квантитативни и квалитативни анализи и истражување на корисниците, воспоставување и врски со нив, истражување на мотивите, културните потреби и однесувања. Тоа се должи и на недостигот од специјализиран кадар, како и ограничените кадровски и технички ресурси за успешно раководење, што подразбира популаризирање на уметничките производи и културни вредности и континуиран развој на корисници.

Насоки за идниот развој

Една од програмата се и насоките за развој на библиотеките и упатувањето на институциите на заедничка соработка и на поддршката на граѓанските, индивидуалните или неформалните иницијативи отворени институции.. Библиотеката е отворена за потребите на сите категории граѓани, особено децата и младите, лицата со посебни потреби и старите лица.

Еден од првите неопходни реформски чекори е одредувањето јасни критериуми за одредување на мрежата на библиотеките, со цел да прераснат во културни центри на заедницата (заради креирање културни програми според потребите на граѓаните).

Заради континуирано застапување на јавниот интерес во одделна област, библиотеката ќе продолжи да ја договара годишната програмска дејност во директни преговори и соработка со Министерството за култура преку Општина Струмица, врз основа на нивните повеќегодишни програми. Нивните годишни акциски планови, пак,

ќе ја сочинуваат годишната програма на Министерството за култура, со учество на библиотеката на јавни конкурси, а со можност за повеќегодишно договорање како долгорочна цел. Културниот менаџмент и маркетингот не треба да бидат сфатени како средства за „правење пари“ туку како професии кои посредуваат, анимираат и едуцираат во сферата на библиотеките.

- Мапирање и анализа на ресурсите што постојат на локално ниво, а потоа и преиспитување на досегашниот модел на дотации од буџетот на Република Македонија за општините, односно негово унапредување преку воведување нови грант-дотации за сите единици на локалната самоуправа, а според пропишани мерливи критериуми (број на жители, вид - рурална или урбана, големина на територија, економска развиеност итн.).

Со програмата се предвидуваат нови, демократски стандарди на работење во библиотеките, и тоа:

- Гарантирање на автономијата во изборот на програмите и изготвување јасни критериуми за селекцијата на приоритетни проекти.

- Јавно објавување на статутите, стратегиските документи и критериумите со цел јавноста да се увери и да донесе суд дали и колку се почитувани зацртаните цели и критериуми за секоја конкретна програма и селекција.

По предложените реформи, библиотеката, без разлика на нејзиниот статус, во согласност со нејзината мисија, изработи стратегиски планов и анализа на инфраструктурни, материјални и кадровски потреби. Тоа, пак, ќе биде основа за изработка на приоритетна листа на капитални вложувања и за унапредување на човечките ресурси.

- Со оваа програма, се гарантира слободата на уметничкото творештво и правата што произлегуваат од него. Тоа не е само обврска, туку и стратегиска намера да се создаде клима на поддршка и поттикнување на уметничкото творештво и развој на творечките таленти на граѓаните. Тоа подразбира на уметниците да им се обезбедат услови за творење, како и амбиент за едукација и обука, заштита на правото на здружување и унапредување на нивните социјални и авторски права. Како членка на ОН, УНЕСКО и на Советот на Европа и како слободна и демократска држава, Република Македонија е должна континуирано да ја негува и да ја унапредува слободата на уметничкото творештво, затоа се нагласува уставниот принцип дека: Слободата на уметничкото творештво е неприкосновено право на секој поединец, независно од неговите политички, етнички, религиозни и други убедувања, и не подлежи на никакви политички или какви било други притисоци и ограничувања, манипулации и забрани.

Поддршка на творештво

Поддршката на уметничкото творештво, во сите негови форми, преку законски, финансиски и други стимулативни мерки, е врвен приоритет на библиотеката – како дел од културата. Притоа, особено внимание ќе се посвети на соодветната валоризација на авторскиот и на уметничкиот труд, особено во оние дејности каде што тоа не беше случај во изминатиот период.

Управување со човечки ресурси

Човечки ресурси во јавните установи

Анализата на вработувањата во последната деценија укажува на отсуство на каква било стратегија за развој, било од аспект на поединечните дејности или од аспект на културата во целина.

Таков раст отсуствува во установите -библиотеката, каде што е констатирано континуирано опаѓање на бројот на кадри, а современите новините во библиотеката бараат и тим – вработени за подобро функционирање на институцијата.

Главни приоритети во овој дел се:

- Исполнување на систематизациите на библиотеката заради утврдување на реалните потреби од трајни вработувања.

- Вградување одредби во новата законска регулатива кои прецизно ќе ги уредуваат вработувањата на определено време во поглед на максималното траење на терминот на вработување и условите и можностите за склучување нов договор.

Идното управување со човечките ресурси во институциите од областа на библиотекарството треба да ги има предвид следниве аспекти: стратегиско управување со човечките ресурси, еднакви можности за вработување, соодветно професионално кадровско екипирање и систем на професионално обучување и грижа за развојот на талентите.

Кадровска и образовна политика во културата

Долгогодишното отсуство за осмислен развој на човечките ресурси наложува спроведување на опсежна анализа на состојбите, расположливите ресурси и на реалните потреби, како и проекции за одржлив развој. Тоа би било основа за изработка на стратегија за човеки ресурси во библиотеките. Анализата

за библиотеката треба да го утврди бројот на лица со статус самостоен библиотекар, библиотекар, виш библиотекар, библиотекар советник; бројот и видот на стручниот и на техничкиот персонал согласно објективните потреби на установата, како и бројот на административниот персонал и на лицата за техничко одржување.

Библиотеката ќе подготвуваат и програма на годишно ниво за континуирано образование на вработените во установата заради унапредување на нивните знаења и вештини. Координираните напори ќе се однесуваат и на едукативните содржини на сите степени на образование. Исто така, Општина Струмица, Министерството за култура, во соработка со Министерството за образование и наука, како и во соработка со независни граѓански иницијативи кои ја поттикнуваат критичката култура во библиотечната дејност, ќе иницира и ќе поддржува програми со кои ќе се засили и професионалната критичка рефлексija како клучен сегмент во следењето и валоризацијата на културното и уметничкото творештво.

Главни мерки во овој дел се:

Во однос на континуираното образование, особено внимание ќе се посвети на:

- Обезбедување соодветни обуки и курсеви за вработените во библиотеките со цел да се унапреди и осовремени нивното знаење и да се оспособат да работат според најновите стандарди, методи и технологии.

- Обезбедување финансиска поддршка за интензивирање на меѓународната соработка на установите од областа на културата- библиотеките со давање можност за студиски престои и специјализации на кадрите во соодветни странски установи со цел споделување искуства и стекнување нови знаења и вештини.

- Обезбедување обуки за културен менаџмент во библиотеките со цел да се направи нивната работа поефикасна и да се поддржи нивниот развој.

- Овозможување образование, дообразование или преквалификација за занимања што недостигаат, пред сè, за културна администрација и културен менаџмент.

Права на вработените во библиотеката

Приоритети на новата библиотечна политика во поглед на подобрување на правата на вработените во културата се:

- Изработка на колективен договор, со враќање на сите одземени работнички права и корекција на одредувањето на класификацијата на сложеноста на работните места, во соработка и консултации со носителите на различните дејности во културата.

- Измена на постојниот Каталог на работни места со корекција на работните места на стручниот кадар во културата.

- Валоризација на стручните звања преку распоредување на соодветни работни места, согласно со стекнатото звање и соодветен надоместок на плата, преку предлагање законски механизам за редовно усогласување на стекнатото звање со работното место и со коефициентите на платата.

- Донесување интерни правилници за работа во сите установи од културата, а особено во: библиотечната дејност

- Воведување стимулативни мерки за подобрување на системот за оценување и наградување, како, на пример: наградување според заслугите и степенот на одговорност, стимулација на продуктивноста и квалитетот, уредување на односите меѓу институциите во однос на финансиските надоместоци за извршените услуги, давање можност за предвремено напредување во кариерата доколку се покажат извонредни резултати и сл.

Деконцентрација на кадрите

Оттаму, се наложува потребата од воведување законски одредби што ги обврзуваат општините да донесат локални стратегии за култура, кои ќе предвидуваат:

- Кадровска поддршка на локалните културни центри со што ќе се постигне раст на вработеноста и унапредување на културниот живот на општините.

Нови технологии

Новите технологии и новите електронски медиуми денес наоѓаат широка примена во уметноста како форми на изразување, а се користат и за претставување на културата. Едновремено, новите информациски технологии го сменија и начинот на кој се доживуваат културата и уметноста. Тоа е особено

видливо во библиотеките.

Приоритетни мерки во овој дел се:

- Изготвување темелна анализа за техничко-технолошката опременост на библиотеката.
- Подготовка на стратегија за унапредување на состојбите врз основа на резултатите на анализата, како и итно спроведување на препораките.
- Оспособување стручен кадар од областа на новите технологии и нивната примена во библиотеката.

Културни индустрии

Поврзувањето на авторот, културната администрација, менаџментот и индустријата со пазарот и корисникот може да резултира во функционален и продуктивен синџир од кој ќе има полза библиотеката.

- Создавање поволни услови за соработка и развој на библиотеката и на креативните индустрии преку соодветни секторски политики, вклучувајќи и регионални и локални стратегии, локални планови за развој и национални стратегиски документи.
- Поголеми финансиски стимулации за културните и креативните индустрии.
- Поттикнување на истражувачки активности, иновативност, креативност и претприемништво во креативните и културните индустрии ќе се остварува.

Развојот на креативната економија ќе се остварува преку:

- Поттикнување на граѓанските здруженија да им ја обезбедат потребната помош на производителите на културни добра при промоција и продажба, преку поддршка од централниот и од локалниот буџет и преку можностите што ги даваат европските фондови.
- Измени во даночниот систем со цел давање даночни олеснувања на приватните претпријатија за поддршка на креативните индустрии и, воопшто, за спонзорирање на културата.

Меѓународна соработка

Еден од клучните приоритети на новата библиотечна политика е воспоставувањето јасни, принципиелни и професионални критериуми за идната

меѓународна библиотечна соработка. Политиката на добрососедство, регионална соработка и вклученост во меѓународните и во европските културни текови. Програмата прецизно ќе ги утврди принципите, целите и приоритетите на меѓународната соработка и ќе предвиди мерки, механизми и услови за да се унапреди таа меѓународна соработка и да ја подобри позицијата на Република Македонија на европско ниво.

Особено внимание ќе се посвети на регионалната соработка и добрососедството како темелни вредности на Европската Унија и важни предуслови за европската интеграција на Република Македонија. Имајќи ги предвид историски односи со соседите, регионалната соработка и надминувањето на предрасудите се налага како приоритет да го поттикнат напредокот на регионот.

Главни приоритети во овој дел се:

Интензивирање на регионалната библиотечна соработка во духот на добрососедските односи, како и на соработката со УНЕСКО, Европската Унија, Советот на Европа и со другите меѓународни организации.

Евроинтеграции. Програмата во областа на евроинтеграциите во периодот 2019 год. има цел приближување кон политиките и приоритетите на Европската Унија во областа на библиотеката, како и користење на расположливите европски инструменти и фондови. Со оваа програма се предвидуваат нови транспарентни иницијативи и модели на структурен дијалог и координација со сите засегнати страни со цел да се овозможи полесна достапност до литературата..

Преку Канцеларијата за програмата „Креативна Европа“ (потпрограми „Култура“ и „Медиа“) ќе се обезбедат разни видови промоции и техничка поддршка за корисниците со цел да се олесни пристапот до програмата и да се поттикне поголемо и активно учество и користење на можностите што ги нуди програмата за корисниците од Република Македонија (институции од областа на културата, образованието и науката, здруженија на граѓани, приватни организации, општини и сл).

Посебен приоритет е вклучувањето во користење на останатите фондови од инструментите и програмите за помош на Европската Унија и друга странска

помош (Инструментот за претпристапна помош IPA, програмата TAIEH и други програми на Унијата), кои ги координираат други ресорни органи (Секретаријат за европски прашања, Министерство за локална самоуправа, Министерство за образование и наука и др.). Во врска со ова, ќе се инсистира на координација, структурен дијалог и вмрежување на националните и на локалните институции од областа на културата, здруженијата на граѓани, универзитетите и други чинители и обезбедување соодветна техничка поддршка за подготовка на апликациски пакети заради подобро искористување на фондовите.

Еден од приоритетите во процесот на евроинтеграциите во библиотеката ќе биде и интерсекторската соработка и координација со другите библиотеки, органи и агенции на владино и на локално ниво. Целта е да се акумулираат разни видови поддршка и да се овозможи социоекономски напредок, и тоа во следниве области: културното наследство, вклучувајќи го и индустриското наследство и културниот туризам; културната економија; креативните индустрии; културната едукација; дигитализацијата; издаваштвото.

ИНСТРУМЕНТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРИОРИТЕТИТЕ

Законодавство

Два битни аспекта што треба да се уредат со општи закони затоа што се однесуваат на сите дејности се: финансирањето на јавните потреби (јавниот интерес) во библиотеката и управувањето. Покрај тоа, потребно е, со посебни закони, да се уредат и оние културни дејности што не се опфатени во општите и во посебните закони.

Главни приоритети во однос на унапредувањето на законодавството и неговото приближување се:

- Донесување закон за финансирање на јавните потреби во библиотеката со кој ќе се определат јавниот интерес во библиотеката, начинот и изворите на финансирање, постапките за јавни повици за пријавување и др.

- Преиспитување на посебните закони од областа на библиотеката заради овозможување поголема ефикасност и усогласеност со програмските определби зацртани во оваа програма, како и со европското законодавство.

Финансирање

Новиот систем на финансирање е долгорочна цел и опфаќа постапно формирање на посебни фондови за финансирање на одделни дејности или групи дејности. Но, воведувањето на ваквиот систем наложува обемни и структурни реформи кои не можат да бидат спроведени во краток рок. Затоа, во меѓувреме, ќе продолжи стариот начин на финансирање преку годишни програми. Годишниот конкурс за финансирање на јавниот интерес во културата се објавува еднаш годишно. Стратегиска определба е да се надмине и проблемот на нерамномерно учество на одделни дејности во вкупниот буџет, како и драстичните варијации на уделот на одредени дејности во изминатите години. Приоритетна мерка во однос на финансирањето на библиотечните потреби во наредниот период е одржувањето на вкупниот буџет за библиотеката на нивото на просекот од последните две децении.

Главни стратегиски насоки за финансирањето на библиотеката се:

Обезбедување балансирано финансирање на јавните потреби во библиотеката на територијата на целата држава врз основа на програмските приоритети и годишните акциски планови.

Воведување измени во изборот и јасноста на критериумите што се однесуваат на изборот на програми од јавен интерес. Долгорочно преиспитување на процентуалното учество на дејностите во буџетот за култура и прераспределба во согласност со приоритетните потреби и оцената на постигнатите резултати. Насочување средства за библиотечниот процес и библиотечните практики што ги вклучуваат авторите и читателите.

Обезбедувањето соодветна финансиска поддршка која ќе гарантира висок квалитет на локалната заедница во финансирањето на локалните потреби и интереси во библиотеката. Со стимулирање на библиотеката да доаѓаат дополнителни сопствени средства со што би се зголемила нивната развојна ориентација. На долгорочен план, воведување фондовски начин на финансирање на дејностите (или група дејности) кога ќе се создадат услови за тоа и стандарди на продукцијата со што ќе се зачува достоинството на авторскиот труд.

Даночни, царински и други фискални олеснувања Покрај директното финансирање на културата со средства од буџетот на Република Македонија,

јавната поддршка на библиотеката се спроведува и преку индиректни даночни, царински и други мерки и бенефиции што создаваат поволен амбиент за остварување на библиотеката.

Закон за донации и спонзорства во јавните дејности. Со Законот за донации и спонзорства во јавните дејности се уредуваат: давањето и примањето на донациите и спонзорствата со кои давателот и примателот можат да бараат даночни поттикнувања, целта на давањето и примањето, давателите и примателите, предметот, користењето, даночните поттикнувања и евидентирањето, како и контролата на донациите и спонзорствата во јавните дејности.

Приоритетни мерки во овој дел се:

Приоритетна мерка: ќе се преиспита потребата од вклучување на научни, стручни и публицистички дела, преведување на дела од книжевноста, реставраторски и конзерваторски дела областа

Царински закон

Согласно со член 195 од Законот, од плаќање увозни давачки се ослободени и: јавните библиотеки, за библиотекарски материјал.

Одлучување

Транспарентен систем ќе биде во полза на библиотеката, со претходно утврдување на капацитетите на општините за ефикасно преземање надлежности и спроведување одредени дејности.

Вклучување на библиотекарите, нивните здруженија, како и нивната синдикална отвореност, јавност и отчетност во согласност со насоките на оваа програмаа.

Унапредување на автономијата на локалната самоуправа во работите од областа на организации во процесите на креирање на библиотечната политика.

Вклучување на јавноста во креирањето и донесувањето на библиотечните политики, преку јавна презентација на предлог-законите и другите акти оставајќи доволно време за јавна расправа, како и обезбедувајќи јавна презентација пред спроведување на која било мерка. Ставовите на јавноста задолжително ќе бидат разгледувани од телата на Општината и нивните заклучоци ќе бидат јавно презентирани.

Унапредување на улогата на јавноста во контролата на спроведувањето на библиотечната политика преку обезбедување независна експертиза и јавна презентација на оцената на резултатите.

Програмските насоки за реформата на библиотеките се:

Општината ќе се насочи кон обезбедување услови за развој на библиотеката преку флексибилни пристапи, дијалог и модели на демократско учество на сите засегнати страни.

Реорганизација и трансформација на библиотеката, во согласност со новите стратегиски цели, преку вградување на принципите на стручност, професионално усовршување, транспарентност и отчетност во работењето.

Континуиран мониторинг и оценка на спроведувањето на програмата со редовни годишни извештаи за постигнатите резултати.

Човечки ресурси

Покрај тоа, неопходно е да се востановат нови професионални критериуми за постојниот кадар, како и за идните вработувања. Само со стручна, професионално обучена и политички непристрасна администрација Градоначалникот и Советот на Општина Струмица ќе може да одговори на предизвиците и да ги спроведе зацртаните стратегиски цели.

Приоритетна мерка:

Изработка на функционална анализа на работните места и нивната пополнетост, а потоа, во зависност од законските надлежности, обемот на работите, квалификациите на вработените и новите потреби до Општина Струмица, Министерството за култура, подготовка на нови акти за организација и систематизација на работните места.

КУЛТУРНИ ДЕЈНОСТИ

Заштита на културното наследство. Заштита на недвижното културно наследство Дејноста на заштита на недвижното културно наследство во библиотеките:

Сево ова ја наложува потребата од коренити промени, особено во поглед на нови политики, истражувања и образование, кои ќе се применуваат на различни нивоа. Културното наследство во библиотеките има потреба од промена на базичните ставови и пристапи, воведување на соодветно

образование, измена на законските и на подзаконските регулативи, подобрување на практичните процеси и методи на работа и јакнење на политичката волја за темелни промени во системот на конзервација. Неопходно е да се воспостави функционална институционална рамка за аштита на културното наследство и да се создадат правни и организациски услови за развој на програмски визии за одржлив развој.

Библиотеки

Повеќе збирки во библиотеките се прогласени за културно наследство, а во себе содржат разновидни добра. Од категоријата културно наследство од особено значење (поткатегија исклучително значење) се збирки библиотечни добра, и тоа: Археографска збирка на старопечатени и ретки книги. Од категоријата особено значење (поткатегија големо значење) се збирки библиотечни добра, и тоа: Збирка ретка периодика, Во категоријата значајно културно наследство се прогласени збирки на добра, и тоа 2 збирки библиотечни добра: „**Монографски публикации**“ – „**Збирка на ретки и старопечатени книги**“ и „**Периодичен материјал**“.

Во процес на стекнување статус културно наследство од одредена категорија се и во изминатиот период, со константното намалување на средствата во оваа дејност, само делумно биле извршувани основните функции, меѓу кои и функционирањето на библиотечно-информацискиот систем COBISS.MK, обезбедувањето на информатичка опрема (хардвер и софтвер), стручното оспособување на библиотечниот кадар, набавка на публикации, набавка на основен инвентар за депоата во кои се чуваат културното наследство и останатиот библиотечен материјал, превентивна и непосредна заштита на библиотечниот фонд, меѓународна соработка и членство во меѓународни асоцијации и агенции, дигитализација итн.

Главни приоритети се:

Измени и дополнувања на Законот за библиотеките и изготвување подзаконски акти од областа.

Измени во Законот за издавачка дејност (во делот што се однесува на Библиотечната дејност).

Санирање на состојбите во ЛУБ „Благој Јанков Мучето“ Струмица

реконструкција на дел од објектот, реновирање на ентериерот, санација на магацинските простори и набавка на основен инвентар за сместување и чување на библиотечниот фонд, (подвижни системи за сместување и чување на библиотечниот фонд), набавка на системи за обезбедување соодветни микроклиматски услови, како и системи за заштита. неопходни се соодветни технички и просторни услови, како и стручен кадар. Нови вработувања и обука на постојните вработени и на нововработените. Остручување на поголем број лица за занимавање со заштитата на нематеријалното културно наследство. Интензивирање на активностите за документирање на нематеријалното наследство и одржување и развој на дигиталната база на податоци. Преиспитување на потребата од нормативно регулирање на дејноста.

Издавачка дејност

ЛУБ „Благој Јанков Мучето,“ Струмица во изминатите десет години прераснаа во еден од најголемите издавачи на роднокрајни автори. Врз основа на квалитетни дела, а со средства обезбедени од самите авторите се темели на: систем за утврдување издавачки стандарди, нов пристап кон издавачки програми, приоритетна поддршка на Општина и возрасни афирмирани творци.

Главни приоритети се:

Воспоставување систем за утврдување издавачки стандарди со кои ќе се подобри квалитетот на изданијата.

Основање Агенција за книга, која ќе ги спроведува стратегиите за развој на издаваштвото во Република Македонија се разбира вклучувајќи ја ЛУБ „Благој Јанков Мучето,“ во насока на поттикнување на создавањето, но и пласманот на книгите во државава и надвор од неа, ќе ги обединува сите информации поврзани со книгата и издаваштвото и ќе ги афирмира книгата и читателската култура во Република Македонија.

Поддршка на литературно творештво на млади автори преку воспоставување посебни стимулативни мерки; создавање услови за издавање литературни списанија кои би биле наменети за претставување на младите автори.

Поттикнување и негување на литературата за деца и млади, разгледување на можностите за вклучување на литературата за деца и млади во

образовниот процес во државата како задолжителна или препорачана литература со теми соодветни на возраста на децата и на младите, кои ги следат основните етички, морални и вредносни критериуми на едно современо општество.

Активности на библиотеката во рамки на работењето:

Главен приоритет е:

Преиспитување на листата на манифестации финансирани од буџетот на Министерството за култура и утврдување јасни критериуми за нивно финансирање.

Продолжување на процесот за јакнење на капацитетите, како и спроведување активности, со цел да се подобрат услугите кои ги нудат библиотеките во улога на информативни центри, каде што ќе може да се најдат најразлични информации поврзани со општината (култура, образование, настани, спорт, економија итн.), за земјата, процесите за евроинтеграција, Организацијата на Обединетите нации, други интернационални организации, информации за можностите за вработување итн.

Обезбедување понатамошна поддршка за развој на ИТ вештините, промоција на користењето информатичката технологија како најсоодветна алатка за размена на информации, забрзување на дигитализацијата на книжниот фонд, електронско пребарување и позајмување книги.

Организирање на јавни настани со цел да се збогати социјалниот живот преку опфаќање на различни типови на прашања поврзани со локалната заедница (образование, здравство, комунални проблеми, пристапување кон ЕУ, итн.)

Промоција на концептот на мултифункционален граѓански информативен центар како важен столб во спроведувањето на демократијата на локално ниво, односно популаризација на библиотеката.

Податоци за библиотечните активности, простор и опрема

Библиотеката во своето редовно работење, покрај набавката, стручната обработка и позајмување на библиотечен материјал, во периодот од 2019 година ќе го промовира движното културно наследство преку изложби, предавања,

литературни читања и други форми на дејствување преку кои ќе ја поттикнува и развива љубовта кон убавиот пишан збор кај младите, уште од најрана возраст. Овие функции и задачи успешно се реализираат во простор од 600 м², во кој се вклучени следниве простории:

- Простор за информативно позајмно одделение за возрасни и деца;
- Простор за изложби и други културни манифестации;
- Простор за дневен печат и периодични публикации;
- Оддел за странска литература (англиско катче, франкофонско катче);
- Студентска читална;
- Оддел за популаризација на книгата;
- Оддел за возрасни и оддел за деца;
- Магацински простор;
- Простор за роднокраен оддел;
- Оддел за прием и техничка заштита и репрографија на книжниот фонд;
- Оддел за стручна обработка на монографски публикации;
- Оддел за стручна обработка на периодични изданија и матична дејност;
- Простор за административни – финансиски и технички работи.

Библиотечниот простор е мошне значаен фактор за функционирање на секоја библиотека. Библиотеката со изглед на една современа модерна библиотека и европски стандарди, е задоволство за работа на вработените, но и задоволство на корисниците во Струмица. Во библиотеката се реализираат зацртаните годишни програми, преку разни литературни читања и гостувања на афирмирани автори, наградни конкурси, изложби на книги и друг библиотечен материјал.

Во наредниот период, во рамките на библиотечното работење се планира формирање на игротека, секции за едукации на читателите (практично), со работа во библиотеката, обновување на литературниот клуб на млади писатели, па поради тоа ќе се овозможи набавка на соодветна опрема и технички средства кои ќе овозможат успешна реализација на овие активности.

, стручни усовршувања, актуелни информации во врска со нови наслови, културно издигнување и слично.

Програмските активности и задачи ги извршуваат вработените во сите оддели на

Библиотеката:

- Комплетирање на библиотечен материјал;
- Стручна обработка на монографски публикации;
- Библиографско библиотечни услуги во одделот за деца;
- Библиографско библиотечни услуги во одделот за возрасни;
- Посебни книжни фондови Стари и ретки книги од 19 век и почеток на 20 век (преку 700 наслови);
- Роднокраен оддел;
- Оддел за периодика;
- Популаризација на книгата;
- Заштита и репрографија;
- Општа служба.

Комплетирање и стручна обработка на библиотечниот материјал.

Квалитетен и функционален книжен фонд е вистинско богатство за секоја библиотека. Дополнувањето и обновувањето на фондот ќе биде една од основните задачи во работата на

Библиотеката и во 2019 година, бидејќи од неговата содржина и разновидност зависи и интересот на корисниците на библиотечните услуги и во крајна линија, бројот на читателите.

Затоа и во текот на 2019 година ќе продолжи практиката на утврдената набавна политика - да се набавува секое издание од македонските издавачи, да се посвети внимание на стручната литература, лектирните изданија во поголем број примероци. Исто така ќе се купуваат актуелни наслови книги и од издавачи од други земји, а сето тоа е во согласност со желбите, потребите и интересите на корисниците на книжните фондови. На периодиката и на останатиот материјал што се издаваат во текот на годината, ќе се врши надолжување на фондот со некои испуштени или потребни во поголем број примероци од претходните години. Преку систематско истражување (анкети, интервјуа, прашалници и слично) ќе се настојува да се доближи потребната книга и другиот библиотечен материјал до корисниците, односно тоа ќе биде и една од значајните методи за утврдување на потребите од книги во библиотечните фондови.

Според структурата на корисниците и нивниот број, најзастапени се учениците од основните и средните училишта, но и нови зачленувања на возрасна популација која што се повеќе ги користи услугите во библиотеката. Студентите се се почести корисници на сите библиотечни фондови, па и за нив најмногу ќе се набавува стручна литература. Инаку, стручната литература исто така ја користат средношколците за проекти и усовршување во наставата, но и возрасните граѓани за разни истражувања, реферати, стручни усовршувања и сл.

Нормално, значајно место во целокупната набавка се дава на белетристиката за деца и за возрасни што ја бараат читателите од сите категории, посебно македонски романи и други актуелни наслови од светската издавачка продукција. За најмладите читатели редовно ќе се купуваат сликовници, а неизоставни ќе бидат и капиталните дела, енциклопедии, речниците, лексиконите и др.

Остварувањето ќе значи успех во овој дел на библиотечно работење. Се очекува да се добијат наслови и со откупот што Министерството за култура го врши секоја година од македонските издавачи, донации, стручни книги и преводи на македонски јазик што ги доделува Владата на РМ, роднокрајни примероци и депозити, подароци, завештанија, хумани донации и слично. Збогатувањето на книжниот фонд ќе се врши од буџетски средства, но и од сопствени приходи. Во текот на 2019 година се очекува да се набават над 2.500 нови книги од кои, најголемиот дел (околу 1.500) ќе се купат и за нив во Финансискиот план за 2019 година се предвидени 250.000, денари.

Вкупно 200.000 денари од блок дотации 50.000 денари од сопствени средства.

Стручна обработка на библиотечен материјал

Целокупниот новопристигнат материјал веднаш се обработува и во најкус можен рок се става на располагање на корисниците. При обработка се применуваат стандардизирани библиотечни правила и прописи, според усвоените меѓународни библиотечни стандарди International Standard Bibliographic Description (ИСБД) за монографски публикации и Универзална децимална класификација Univerzal Decimal Classification (УДК).

Во 2019 година ќе се продолжи со тековна библиографско - каталошка обработка на податоци којашто опфаќа обработка на сериски публикации, креирање на каталози и инвентарни книги.

Во електронскиот каталог, освен што ќе се надополнува со нови наслови книги, ќе се продолжи со ретроактивно внесување на старите книги заради комплетна каталошка евиденција на целокупниот книжен фонд на Библиотеката. Овој каталог, освен за основна евиденција, ќе служи и за информирање за достапноста на одредена книга или наслов на сите читатели, но и потенцијални нови корисници, коишто можат по електронски пат од кое било место да проверат дали посакуваниот наслов се наоѓа во фондот на Библиотеката.

Со цел поттикнување на научно истражувачка дејност, како и за други потреби, има можност да се види дали одредениот наслов го има во која било друга библиотека во Република Македонија и, доколку е потребно, преку меѓубиблиотечно позајмување, истиот да се обезбеди за потребите на корисникот.

Со самото електронско внесување овозможена е и комплетна аналитика по книга, автор и наслов што понатаму ќе се користи при проекција на планови и задачи за набавка и обнова на тековниот книжен фонд. Притоа, при електронско внесување се користи и креирање на нормативни записи со лични имиња како контролна точка на пристап до информации.

Електронската обработка овозможува комплетна аналитика по библиотечна единица, автор и наслов што понатаму се користи при проекција на планови и задачи за набавка и обнова на тековниот книжен фонд. Притоа при електронско внесување се користи и креирање на нормативни записи со лични имиња како контролна точка на пристап до информации.

Ова се остварува со помош на креирање, ажурирање и преземање библиографски записи во локалната база COBISSOMBSTR како и главната база на податоци COBISS.MK. Секоја година системот се надградува и унапредува според потребите, како на библиотекарите така и на крајните корисници.

За работа во единствената библиотечна програма COBISS Библиотеката има закупено пет работни станици кои служат за стручна обработка на библиотечните единици и за вршење на позајмната дејност, а има потреба од најмалку уште четири станица. Закупнината, во рамките на проектот “Автоматизација на библиотеките во РМ”, ја реализира Министерството за култура и Библиотеката.

Заради следење на новите технолошки трендови во автоматизацијата на библиотечните процеси, освен потреба од технички средства, редовно се врши и едукација на библиотечен кадар. За таа намена и во програмскиот период ќе се продолжи со следење на сите семинари и обуки што ги организира Националната универзитетска библиотека „Св.Климент Охридски“ каде што се наоѓа COBISS центарот како и дел од обуките на креаторот на софтверот COBISS - Институтот за наука и уметност ИЗУМ од Словенија.

Вкупно 260.000 денари од блок дотации и делумно од сопствени средства

Оддел за периодика

Весниците и другите периодични изданија што редовно се набавуваат ќе продолжат континуирано да се обезбедуваат, а тоа се околу 30 наслови – дневни весници, неделници, периодичници, списанија од разни области (литература, култура, уметност, економија, филозофија, екологија, здравство, дизајн, спорт и др.) За овој фонд има редовен прилив на читатели кои најголем интерес пројавуваат за користење “Службен весник” на РМ.

Исто така, отворена е можноста и за набавка на нови наслови и содржини, што би се појавиле во вид на весници, списанија и периодичници.

Во овој оддел ќе се продолжи со навремена и квалитетна стручна обработка на библиотечниот материјал, што значи библиотечно каталошкиот опис, како збир на податоци за идентификација на една публикација ќе се врши според усвоените меѓународни библиотечни стандарди ИСБД (м) за монографски публикации и Универзалната децимална класификација (УДК). Но, ова ќе се работи електронски со примена на софтверскиот пакет COBISS 3.

Вкупно 70.000 денари сопствени средства

Посебно внимание ќе се посвети и на обработката на новите видови библиотечен материјал (некнижен материјал), како што се CD-ROM -овите, дискетите, аудиовизуелниот библиотечен материјал и сл.

Со внесените податоци во базата COBISSOMBSTR се создадоа услови и се стартува со реализација на втората фаза на автоматизација на библиотечните процеси, всушност автоматизација на позајмната служба.

Во читалницата може да се престојува од 7 до 19 часот, со користење на богата стручна литература набавена и подарена од Владата на РМ, додека на интернет корисниците им стои на располагање пристап до EBSKO базата на податоци и пребарување на списанија од економија, медицина и др.области во COBISS/ОПАК.

Одделот за возрасни и Одделот за деца

Одделот за возрасни и Одделот за деца својата дејност ја остваруваат со примена на повеќе форми и методи на работа преку кои ќе се поттикнуваат корисниците за негување на навиката за читање. Континуирано ќе се следи интересот и потребите на корисниците и соодветно на тоа, ќе се врши набавка на новите изданија, а преку разни анкети и интервјуа ќе се доаѓа до сознанија што најмногу ги интересира читателите и на кој начин да се дојде до тоа, за да се внесуваат нови форми во дејноста, а со тоа и да се проширува читателскиот круг со запишување семејни корисници.

Воведувањето на автоматското позајмување како дел од програмата COBISS3, ќе овозможи брза, квалитетна, но и разновидна услуга. Со своите модерни перформанси оваа програма овозможува корисниците да знаат кој библиотечен материјал е слободен за позајмување, потоа да извршат резервација на одредена книга, да ја користат повеќемина во просториите на читалницата и сл. Постојано ќе се работи на екипирање и стручно усовршување на службата, за во наредниот период одредени услуги да можат да се добиваат и преку Интернет.

Корисниците на библиотечните услуги на располагање ги имаат фондовите од Одделот за деца, Одделот за возрасни, Одделот за роднокрајна литература и Оддел за периодика. Имајќи го предвид богатството од разновидна литература, како и друг вид услуги што можат да се добијат во Библиотеката во текот на 2019 год., се очекува бројот на читатели да биде над 3.000. Од нив, секогаш најбројни се учениците од основните

училишта.

Одделот за деца најмногу ги бараат училишните лектири, а потоа и современите македонски романи, авантуристичките дела и сл. Тука редовно бесплатно се зачленуваат забавачиња, првачињата, кои започнуваат со сликовниците, па вкупно се очекува над 1.500 членови од помладата читателска публика но и бесплатно се запишуваат социјални ранливи категории.

Во Одделот за возрасни се предвидува запишување на над 1.500 членови. Во Програмата за работа во оваа година, како новина се предвидува поголема соработка со средношколците за кои се предвидува вовед во користење на информациските средства, почнувајќи од каталозите до електронскиот каталог и електронските пребарувања низ базите на податоци преку COBISS програмата за пребарување и во овој Оддел се запишуваат бесплатно социјални ранливи категории.

Роднокраен оддел

Одделот за роднокрајна литература, како значајно роднокрајно катче на Библиотеката, содржи најразновиден и специфичен библиотечен материјал. Во него се опфатени публикации, документи, ракописи, докторски и магистерски трудови, ситен печат, касети, плочи, плакати, карти, фотографии, ЦД-а и друг вид печатен или ракописен материјал, чишто автори се струмичани или пак делата се однесуваат на Струмица.

Главна задача на овој оддел е да ги следи новите книги или друг вид пишувани материјали што се однесуваат на културното и научното живеење во градот. Тоа се нови книги, разни манифестации, изложби, литературни претставувања, книжевни средби и друго, со што роднокрајната збирка се надополнува и збогатува. Локалната установа библиотека „Благој Јанков Мучето“, Струмица и понатаму ќе се појавува како издавач на роднокрајни автори.

Во овој оддел се сместени и посебни збирки, чишто содржини најчесто можат да се најдат само во оваа библиотека. Тоа се збирките на редок библиотечен материјал, на автографираните публикации и на докторските и магистерските трудови што постојано се надополнуваат со нови содржини.

Во овој оддел се чуваат и надополнуваат и книгите што претставуваат депозит, односно примерок на издание што се печати во Струмица, а ЛУБ „Благој Јанков Мучето“ се појавува како издавач на многу од нив. За таа цел ќе се продолжи со контактите со разните издавачи и автори на печатените дела, за депозитната збирка да биде што поцелосно оформена.

Роднокрајниот оддел ќе се вклучи во електронското библиотечно работење (COBISS3) во 2019 год., на кој начин им станува полесно достапен на корисниците, посебно на оние што истражуваат на разни теми и од разни области во Струмица и Струмичко.

Популаризација на книгата

Популаризација на книгата во Библиотеката се остварува преку промоции на книги, средби со писатели, литературни читања, организирани посети на просториите на Библиотеката за најмалите, изложби на книги, литературни конкурси, медиумски настапи, претставувања на најнови наслови и издавачки куќи и сите други книжевни манифестации и настани на кои во центарот на вниманието е книгата.

Секоја година се претставуваат автори и дела коишто се добитници на годишните литературни награди во Република Македонија.

Наградените автори ќе се претставуваат со своите дела пред струмичката публика преку промоции што традиционално се одржуваат. Промоции на роднокрајни автори со дела што се планираат и во 2019 година со носителите на годишните литературни награди.

Популаризација на книгата е мошне значаен сегмент во работата на библиотеката.

Затоа и активностите на планот на нејзина популаризација и афирмација се предвидени во посебна програма во која, низ разни литературни форми се стреми што повеќе да се доближи книгата до секој корисник во сите работни и животни средини. Тоа се промоции на

книги, средби со писатели, изложби на книги, литературни читања, наградни конкурси, трибини, медиумски претставувања и др. Ова се форми што секоја година се применуваат во библиотеката, се збогатуваат со нови содржини, но секогаш се настојува да се претстават наградените литературни остварувања во македонската литература.

Во 2019 година пред струмичани ќе се претстават делата и нивните автори што во текот на едногодишниот период ги понесуваат највисоките награди.

Заштита на библиотечниот материјал

Современото библиотечно работење носи со себе интензивно користење на библиотечните фондови со што се јавува потреба од постојана обнова и грижа за нивна заштита.

Комплетната заштита на библиотечниот материјал е мошне суштинска работа, бидејќи бара оптимални услови за чување – потребно е преземање мерки за спречување и отстранување на физичките, хемиските и биолошките негативни влијанија, не треба да се изложени на влага, на сонце и сл. На овој план очекуваме позитивно влијание да има вентилацијата што се направи во 2012 година во подрумот на библиотеката, а и понатаму ќе продолжи да се спроведува најосновната заштита. Тоа подразбира правилно сместување и ракување со библиотечниот материјал, следење на состојбата во која се наоѓа, подврзување и укоричување на некои оштетени книги, како и на разните томови весници и друг периодичен материјал. За таа цел, библиотеката повремено ги укоричува книгите бидејќи ова работно место е испразнетото повеќе од седум години по основ на пензионирање.

**Вкупно 100.000 денари блок
дотација**

**Ова се побарани средства за проектите со кој конкуриравме до министерство за
култура за 2019 година.**

Програмски активности со потребни финансии за реализација на активностите на ЛУБ „Благој Јанков Мучето“-Струмица за 2019 година

Јануари:

- По повод Божиќните празници, на секој редовен читател ќе му се подари книга;

Потребни средства: 20.000

денари

- Организирана работа со деца, за обработка на бајки, детски песни и приказни, организирање и изложби на детски цртежи;

Потребни средства: 20.000

денари

Февруари

- Во библиотеката ќе се одржи Обука за библиотекарите од основните и средните училишта од Општината од страна на вработените библиотекарите во ЛУБ „Благој Јанков Мучето“, - Струмица;

**Потребни средства: 40.000 денари блок
дотација**

Март:

- Активности по повод традиционално – карневалските збиднувања под Царевите Кули;
- Награден конкурс на ниво на цела држава, за учениците од основните и средните училишта, како и за возрасните корисници на библиотеката. Традиционално, наградите ќе се доделат во просториите на библиотеката во 3 категории:

1. ученици од основни училишта
2. ученици од средни училишта
3. возрасни творци

- Издавање алманах со творбите на учесниците;
- Изработка на дипломи и пофалници;

Потребни средства: 70.000 денари

Април:

- Традиционално читање и изложба на делата по повод 19-годишнината од смртта на истакнатиот роднокраен автор Видое Подгорец. Познати писатели говорат за личноста. Организирање научен симпозиум посветен на името и делата на роднокрајниот писател за деца и млади.

Потребни средства: 20.000 денари

- Активност со ЕУ ИНФО точка.
- Одбележување на Светскиот ден на книгата, со што на секој читател којшто ќе ја посети библиотеката, ќе му се подари книга. Истото се однесува и на подрачните библиотеки во селата Василево и Муртино. Книги ќе бидат подарени и на корисниците во Заводот за рехабилитација Бања Банско.

Потребни средства: 20.000 денари

Мај:

- Посета на Саемот на книга и прибирање на информации за нови наслови од издавачките куќи;
- Организирање Саем на книга со повеќе издавачки куќи;
- Активност со ЕУ ИНФО.
- Обука COBISS 3 за вработените од ЛУБ, „Благој Јанков Мучето,, Струмица во НУБ, „Св.Климент Охридски,, Скопје

Потребни средства: 30.000 денари блок дотација

Јуни:

- Одбележување на годишнината од смртта на роднокрајниот автор Љубен Ташковски преку говор на познати автори;

Потребни средства: 10.000 денари

- Конкурс за најдобра поетска и прозна творба на тема: „Борис Трајковски – човек – личност“ на државно ниво. На денот на раѓањето на трагично загинатиот Претседател (25 јуни) се доделуваат награди во три категории:

1. Ученици од основни училишта
2. Ученици од средни училишта
3. Возрасни творци

- Издавање алманах од творбите на распишаниот конкурс
- Изработка на дипломи и пофалници

Потребни средства: 70.000 денари

Јули:

- Патронен празник на ЛУБ „Благој Јанков - Мучето“ Струмица (14 јули).

Организирање свеченост по повод одбележување на годишнината од убиството на народниот херој и револуционер Благој Јанков - Мучето.

Потребни средства: 10.000

денари

Август:

- Културно лето: поетски читања со учество на наши истакнати и реномирани роднокрајни автори;

Потребни средства: 50.000

денари

Септември

- Организација на Саем на книга со повеќе издавачки куќи од Р. Македонија;

Октомври:

- Посета на учениците од предучилишна возраст кои бесплатно се зачленуваат во библиотеката. Посета на првачиња и сите ученици од основните училишта од Општина Струмица. Посета на ученици од средните училишта и запознавање со работата во библиотеката, библиотечното работење и библиотечните услуги. Со оваа манифестација практично го одбележуваме „Месецот на книгата“.

Потребни средства: 10.000

денари

- Традиционално во ЛУБ „Благој Јанков - Мучето“ Струмица, ќе се организира Општински натпревар „Млади библиотекарџи“. А потоа и учество на првонаграден на Републички натпревар „Млади библиотекарџи“. На натпреварот учествуваат ученици од сите основни училишта во градот и населените места.

Потребни средства: 10.000

денари

Ноември:

- Обука на вработените за библиотечно работење во НУБ „Св.Климент Охридски“- Скопје. COBISS 3

Потребни средства: 20.000 денари блок

дотација

Декември:

- Литературен конкурс по повод 11 Декември, Денот на заштитниците на градот, Св. 15 Тивериополски маченици. Доделување награди. Со посебни активности и манифестации се одбележува "Месецот на книгата" (од 15 октомври до 15 ноември) за кој и за 2019 година има подготвено посебна програма. Традиционално, се распишува награден литературен конкурс по повод Св.15 тивериополски маченици-заштитник на градот во три категории, се доделуваат дипломи и пофалници на сите учесници од општинскиот натпревар "Млади библиотекарџи" (за сите ученици од основните училишта од Струмица, општина Василево, Општина Босилово, општина Ново Село), се организира завршна свечена приредба, доделување награда на најдобар читател во одделот за деца и во одделот за возрасни за тековната година, на која ќе настапат писатели за деца, успешните учесници на литературниот конкурс, членови на литературните секции во училиштата, доделувањето е традиционално на 11 Декември.

Потребни средства: 20.000

денари

- Активност со ЕУ ИНФО.

Вкупно потребни средства за јануари-декември 2019:

400 000

денари

Овие средства се потребни за активностите на ЛУБ Благој Јанков Мучето – Струмица за 2019 година

Техничка опременост

Библиотеката е опремена со техничко-информатички помагала (компјутери, печатари, фотокопири и сл.), а опремувањето речиси редовно се надополнува.

Традиционално планирани активности на ЛУБ „Благој Јанков Мучето“, Струмица за периодот 2019 година

Јануари:

- По повод Божиќните празници, на секој редовен читател ќе му се подари книга;
- Организирана работа со деца, за обработка на бајки, детски песни и приказни, организирање и изложби на детски цртежи;
- Соработка со ЕУ ИНФО ЦЕНТАР;

Февруари:

- Соработка со ЕУ ИНФО ЦЕНТАР

Март:

- Активности по повод традиционално – карневалските збиднувања под Царевите кули;
- Награден конкурс на ниво на цела држава, за учениците од основните и средните училишта, како и за возрасните творци. Традиционално, наградите ќе се доделат во просториите на библиотеката во 3 категории:

1. ученици од основни училишта
2. ученици од средни училишта
3. Возрасни творци

- Издавање алманах со творбите на учесниците;
- Изработка на дипломи и пофалници;

Април

- Традиционално читање и изложба на делата по повод годишнина од смртта на истакнатиот роднокраен автор Видое Подгорец;
- Организирање на научен симпозиум посветен на името и делото на роднокрајниот писател за деца и млади Видое Подгорец;

- Активност со ЕУ ИНФО ЦЕНТАР (Изложба „ Жан Моне“)

- Одбележување на светскиот ден на книгата, на секој читател кој ќе ја посети библиотеката ќе му се подари книга. Истото се однесува и на подрачните библиотеки во с. Василево и с. Муртино. Книги ќе бидат подарени и на корисниците во Заводот за рехабилитација Бања Банско.

Мај

- Посета на Саемот на книга и набавка на книжниот фонд;

- Организирање на Саем на книга со повеќе издавачки куќи;

- Активност со ЕУ ИНФО ЦЕНТАР („ Отворени врати за ученици, „ Предавања на тема ЕУ“);

- Редовна обука на вработените програма COBISS3 од повеќе сегменти, набавка, фонд, сериски публикации, каталогизација, зајмување во НУБ„СВ.Климент Охридски,, Скопје ;

Јуни

- Одбележување на годишнината од смртта на роднокрајниот автор Љубен Ташковски преку говор на познати автори;

- Културно лето: поетски читања со учество на наши истакнати и реномирани роднокрајни автори;

- Конкурс за најдобра поетска и прозна творба на тема: „Борис Трајковски – човек – личност“ на државно ниво. На денот на раѓање на трагично загинатиот Претседател се доделуваат награди во три категории:

1. Ученици од основни училишта

2. Ученици од средни училишта

3. Возрасни творци

- Издавање алманах од творбите на распишаниот конкурс

- Изработка на дипломи и пофалници

Јули

- Патронен празник на ЛУБ „Благој Јанков Мучето“ Струмица;

- Организирање на свеченост по повод одбележување на годишнината од убиството на народниот херој и револуционер Благој Јанков Мучето.

Август

- саем на книга

Септември

- Активност со ЕУ ИНФО ЦЕНТАР).

Октомври

- Посета на учениците од претшколска возраст кои бесплатно се зачленуваат во библиотеката;

- Посета на првачиња и сите ученици од основните училишта од Општина Струмица;

- Посета на ученици од средните училишта и запознавање со работата во библиотеката, библиотечното работење и библиотечните услуги. Со оваа манифестација практично го одбележуваме „Месецот на книгата“.

- Активност со ЕУ ИНФО ЦЕНТАР (Литературно читање и презентација на програмата „Креативна Европа“)

- Традиционално во ЛУБ „Благој Јанков Мучето“ Струмица, ќе се организира Општински натпревар „Млади библиотекари“. На натпреварот учествуваат ученици од сите основни училишта во градот и населените места.

Ноември

- Обука на вработените за библиотечно работење;
- Обука COBISS3/ дупликати, во НУБ „Св. Климент Охридски“, Скопје.
- Активности со ЕУ ИНФО ЦЕНТАР

Декември

- Литературен конкурс по повод заштитниците на градот Св. 15 Тивериополски маченици

- Доделување награди
- Активност со ЕУ ИНФО ЦЕНТАР

**До Министерство за култура на Р.Македонија
Локална установа библиотека „Благој Јанков Мучето Струмица
достави
ПРИЈАВА**

**за Годишен конкурс за финансирање проекти од национален интерес
во културата од областа на заштита на недвижното движното и
нематеријалното културно наследство за 2019 година**

**Локалната установа библиотека „Благој Јанков Мучето“ Струмица ги
предлага следните проекти:**

Пријава за заштита на културно наследство:

**Истражувачки проекти, конференции, едукативни проекти и работилници
од областа на заштитата на културното наследство**

- Стручни работилници 260 000 ден.
- Организација и реализација на едукативни работилници 40 000 ден.

Заштита и чување на културното наследство

- Збогатување и водење на библиотечен фонд 200 000 ден.
- Вршење конзерваторско-реставраторски работи 100 000 ден.

Презентација и промоција на културното наследство

- Подготовка и издавањена публикацијодобласта на заштитата на
културното наследство истражувачки трудови, монографии, -
Роднокрајна библиографија 150 000 ден.

Пријава за меѓународна дејност

- Учество на меѓународни литературни фестивали и манифестации во
странство

166.000ден.

- Модерната библиотека – центар на информации и знаење 16 000 ден.

ПРИЈАВА ЗА ЛИТЕРАТУРА И ИЗДАВАЧКА ДЕЈНОСТ

- Искри на животот -стихозбирка 40 000 ден.

ВКУПНО: 972. 000 денари

Тања Гошева, библиотекар советник